

การประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4^{*}
AN EVALUATION OF ENVIRONMENT DEVELOPMENT PROJECT
FACILTATING LEARNING MANAGMENT UNDER THE CHIANGRAI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

อภิปราย โสภายิ่ง

Apiprai Sopaying

โรงเรียนบ้านดอนไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

Ban Don Chai School The Chiangrai Primary Educational Service Area Office 4, Thailand

E-mail: apiprai_@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน ปีการศึกษา 2562 รวมจำนวน 163 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ คือ แบบประเมินโครงการ และสถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินโครงการสรุปได้ดังนี้ 1) ด้านสภาวะแวดล้อม ในภาพรวมและรายด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ได้แก่ ด้านความต้องการจำเป็น ด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และด้านความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และด้านประมาณที่ได้รับจัดสรร 3) ด้านกระบวนการ ในภาพรวมและรายด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ได้แก่ ด้านการปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม (Act) ด้านการดำเนินงาน (Do) ด้านการวางแผน (Plan) และด้านตรวจสอบ ติดตาม (Check) 4) ด้านผลผลิต ในภาพรวมมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ดังนี้ 1) โรงเรียนได้พัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมภายในอาคาร สิ่งแวดล้อมภายนอกอาคาร สนามกีฬาและสนามเด็กเล่น แหล่งเรียนรู้ใน

^{*} Received 29 May 2020; Revised 14 July 2020; Accepted 18 July 2020

โรงเรียน และการส่งเสริมความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนให้นักเรียน และ 2) ผลการประเมินความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน, การจัดการเรียนรู้ ประถมศึกษา

Abstract

This research aimed to evaluate the context, the input, the process and the products of environment development project facilitating learning management of Ban Don Chai School under the Chiangrai Primary Education Service Area Office 4. Data were collected from 163 samples through the questionnaires and were analyzed by using the descriptive statistics: percentage, mean and standard deviation. The results showed that: 1) The results of the context evaluation in overall and each side were at the highest level that pass evaluation criteria, the evaluation results are sorted in descending order as follows: Needs, In compliance with objectives project and in accordance with the state agency policies, 2) The results of the input evaluation in overall and each side were at the highest level that pass evaluation criteria, the evaluation results are sorted in descending order as follows: Places, Personnel, Management, equipment and media, Community participation, Learning sources, and Budget. 3) The results of the process evaluation in overall and each side were at the highest level that pass evaluation criteria, the evaluation results are sorted in descending order as follows: Act, Do, Plan, Check. 4) The results of the products evaluation in overall pass evaluation criteria as follows: 1) the school had developed an school environments that were indoor environments, outdoor environments, stadiums and playgrounds, learning resources and promoting and improving safety and accident prevention in schools. And 2) satisfaction evaluation toward the environment development project facilitating learning management in the overall was at the highest level.

Keywords: Project Evaluation, School Environment Development, Primary Educational Managment

บทนำ

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ การส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัยและนวัตกรรม โดยการสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียนนั้น เป็นสิ่งที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรักอยากเรียนและเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น สภาพแวดล้อมการเรียนรู้จึงมีความสำคัญหลายประการ อาทิเช่น สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน สนับสนุนการเรียนรู้หลายด้าน จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน พัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน เสริมสร้างบรรยากาศในการเรียน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนมีระเบียบวินัย เป็นแหล่งทรัพยากรทางการเรียน พัฒนาความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนตลอดจนเป็นการสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (กรมอนามัย, 2551) นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอีกด้วย ดังนั้นโรงเรียนต่าง ๆ จึงนำแนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น โรงเรียนสุขภาวะ การอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน งานสวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เป็นต้น

กระบวนการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ เพื่อจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิตอย่างกว้างขวางตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัด โดยไม่จำกัดอายุ เพศ เวลา สถานที่ หลักสูตร และวิธีการเรียนรู้ แนวคิดของ ธนศุข ชำเกิด กล่าวว่า บรรยากาศของโรงเรียนเป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสามารถส่งผลถึงความรู้สึกรักของบุคคล ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะส่งผลให้เกิดสภาพบรรยากาศที่ดีก็คือ การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยภาพรวมการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นสภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

2) สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ให้มากที่สุด ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส น่าเรียนรู้ สอนสนุก เรียนสนุก ครูรักเด็ก เด็กรักครู รักเพื่อน และ 3) สภาพแวดล้อมทางการบริหาร การจัดการ ได้แก่ การดำเนินการใด ๆ ภายในโรงเรียนให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร (ธนศ ขำเกิด, ม.ป.ป.)

การจัดสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของแต่ละโรงเรียนขึ้นอยู่กับแนวคิดและคัลยพินิจของผู้บริหาร บุคลากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสภาพปัญหาหรือความต้องการจำเป็นอย่างที่แตกต่างกัน และการดำเนินงานควรอยู่ภายใต้หลักการ “การบริหารแบบมีส่วนร่วม” ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย กลยุทธ์ที่นำมาใช้การบริหารสถานศึกษาต้องสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติที่ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมและกลยุทธ์การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เสนอขั้นตอนการสร้างและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่นำไปสู่ความสำเร็จ คือ หลักการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ขั้นตอนการดำเนินงาน (Do) ขั้นตอนการตรวจสอบและติดตาม (Check) และขั้นตอนการปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม (Act) เป็นหลักการบริหารคุณภาพที่เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

โรงเรียนบ้านดอนไชยได้ดำเนินการจัดโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย ในปีการศึกษา 2562 โดยกำหนดกิจกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ 5 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในอาคาร กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายนอกอาคาร กิจกรรมพัฒนสนามกีฬาและสนามเด็กเล่น กิจกรรมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และการส่งเสริมความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน แต่ละกิจกรรมได้กำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน การวัดและประเมินผล ตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรม และผลที่คาดว่าจะได้รับ สำหรับนำไปจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องเป้าหมายของโรงเรียนและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (โรงเรียนบ้านดอนไชย, 2561)

การดำเนินโครงการดังกล่าวข้างต้น ผู้รายงานมีความสนใจที่จะประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย ด้วยเหตุผลเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และได้เลือกใช้รูปแบบการประเมิน CIPP (CIPP Model) Stufflebeam, D.L. & Coryn, Chris L. S. (Stufflebeam, D.L. & Coryn, C. L. S., 2014) เพราะเป็นรูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ บ่งชี้ความก้าวหน้า ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ และเป็นรูปแบบที่นิยมใช้อย่างกว้างขวาง เข้าใจง่าย

สะดวกในการปฏิบัติ (สำราญ มีแจ้ง, 2558) ผลจากการประเมินดังกล่าว ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยนำเสนอต่อหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป และผลการประเมินที่ได้ยังเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอกสู่การรับรองคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิตโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1 ขอบเขตเนื้อหา ประเมินโครงการแบบซีปป (CIPP Model) ของ Stufflebeam, D.L. & Coryn, Chris L. S. (Stufflebeam, D.L. & Coryn, C. L. S., 2014) 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context evaluation) เป็นการประเมินความต้องการ/ความสอดคล้องของสภาวะแวดล้อม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการจำเป็นของโครงการ ด้านความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input evaluation) เป็นการประเมินความเหมาะสม ความเพียงพอของปัจจัยนำเข้าที่นำมาใช้ในการดำเนินโครงการ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสถานที่ และด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการตามการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย ประกอบด้วย ด้านการวางแผน (Plan) ด้านการดำเนินงาน (Do) ด้านการตรวจสอบและติดตาม (Check) และด้านการปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม (Act) และ 4) การประเมินผลผลิต (Product evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นหรือผลที่ได้รับภายหลังการดำเนินโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ได้แก่ ผลผลิตตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และความพึงพอใจต่อโครงการ

1.2 ขอบเขตระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย ปีการศึกษา 2562 (พฤษภาคม พ.ศ. 2562 - มีนาคม พ.ศ. 2563)

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 ปีการศึกษา 2562 รวมจำนวน 163 คน ประกอบด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา 1 - 6

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 คือ แบบประเมิน จำนวน 5 ชุด มีลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน จากนั้นนำไปหาค่าอำนาจจำแนกและค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับก่อนนำไปใช้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แจกแบบประเมินด้านสภาวะแวดล้อม แบบประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โรงเรียนบ้านดอนไชย แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้นำชุมชน รวมจำนวน 21 คน และได้รับกลับมาทั้ง 21 ฉบับ

4.2 แจกแบบประเมินความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โรงเรียนบ้านดอนไชย แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน 5 หมู่บ้าน และผู้ปกครองนักเรียน รวมจำนวน 101 คน ได้รับกลับมาทั้ง 101 ฉบับ

4.3 แจกแบบประเมินความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โรงเรียนบ้านดอนไชย แก่นักเรียนโรงเรียนบ้านดอนไชย จำนวน 80 คน โดยมอบหมายให้ครูประจำชั้นชี้แจงพร้อมทั้งอธิบายวิธีการตอบแบบประเมินให้นักเรียนทราบ และให้ตัวแทนห้องเป็นผู้รวบรวมแบบประเมินและนำส่งผู้ประเมิน ได้รับกลับมาทั้ง 80 ฉบับ

4.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง 163 คน และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ผลด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

ผลการวิจัย

ผลการประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ โรงเรียนบ้านดอนไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ในภาพรวม และรายด้านมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านสภาวะแวดล้อมโครงการ

ตารางที่ 1 ผลการประเมินด้านสภาวะแวดล้อมโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

สภาวะแวดล้อม	N = 21		ระดับ	การผ่าน เกณฑ์ประเมิน $\bar{X} \geq 3.51$
	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	4.88	0.12	มากที่สุด	ผ่าน
ด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.84	0.19	มากที่สุด	ผ่าน
ด้านความต้องการจำเป็น	4.83	0.18	มากที่สุด	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.85	0.09	มากที่สุด	ผ่าน

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินด้านสภาวะแวดล้อมโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D.= 0.09) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.12) รองลงมา คือ ด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ($\bar{X} = 4.84$, S.D.= 0.12) และด้านความต้องการจำเป็น ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.18) ตามลำดับ

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นโครงการ

ตารางที่ 2 ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ปัจจัยเบื้องต้น	N = 21		ระดับ	การผ่านเกณฑ์ประเมิน $\bar{x} \geq 3.51$
	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน	4.89	0.20	มากที่สุด	ผ่าน
ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้	4.87	0.23	มากที่สุด	ผ่าน
ด้านสถานที่	4.86	0.27	มากที่สุด	ผ่าน
ด้านบุคลากร	4.79	0.29	มากที่สุด	ผ่าน
ด้านการบริหารจัดการ	4.78	0.28	มากที่สุด	ผ่าน
ด้านประมาณที่ได้รับจัดสรร	4.48	0.42	มาก	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.77	0.15	มากที่สุด	ผ่าน

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.15) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.89$, S.D. = 0.20) รองลงมา คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.87$, S.D. = 0.23) ด้านสถานที่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.27) ด้านบุคลากร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.29) ด้านการบริหารจัดการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78$, S.D. = 0.28) และด้านประมาณที่ได้รับจัดสรร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.42) ตามลำดับ

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการโครงการ

ตารางที่ 3 ผลการประเมินด้านกระบวนการโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

รายการ	N = 21		ระดับ	การผ่านเกณฑ์ประเมิน $\bar{x} \geq 3.51$
	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านการปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม (Act)	4.95	0.05	มากที่สุด	ผ่าน
ด้านการดำเนินงาน (Do)	4.93	0.03	มากที่สุด	ผ่าน
ด้านการวางแผน (Plan)	4.87	0.15	มากที่สุด	ผ่าน
ด้านการตรวจสอบ ติดตาม (Check)	4.67	0.08	มากที่สุด	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.86	0.04	มากที่สุด	ผ่าน

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.04) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปรับปรุงการ ดำเนินการอย่างเหมาะสม (Act) ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.05) รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงาน (Do) ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.03) ด้านการวางแผน (Plan) ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.15) และด้านการ ตรวจสอบ ติดตาม (Check) ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.08) ตามลำดับ

4. ผลการประเมินด้านผลผลิตโครงการ

4.1 ผลการพัฒนาโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้ 1) สิ่งแวดล้อมภายในอาคารที่ได้รับการพัฒนา ได้แก่ อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องวิชาการ/ห้องศาสตร์พระราชา ห้องพักครู/ห้องธุรการ ห้องสมุด ห้องคุณธรรมจริยธรรม ห้องพยาบาล อาคารอเนกประสงค์ ห้องน้ำห้องส้วม บ้านพักครู และโรงน้ำดื่ม ทำให้อาคารเรียนมีความมั่นคง ปลอดภัยเหมาะสม แก่การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) สิ่งแวดล้อมภายนอกอาคารที่ได้รับการพัฒนา ได้แก่ รั้วโรงเรียน ถนนภายในโรงเรียน การ จัดการขยะภายในโรงเรียน การซ่อมแซมท่อระบายน้ำ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ต้นไม้ใน โรงเรียน/ต้นไม้พุดได้ และป้ายคำเตือนต่าง ๆ ทำให้สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนมีความ สะอาด ร่มรื่น เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และสร้างความปลอดภัยให้กับนักเรียน 3) สนามกีฬา และสนามเด็กเล่นที่ได้รับการพัฒนา ได้แก่ สนามเด็กเล่น สนามฟุตบอล สนามตะกร้อ และสนามวอลเลย์บอล มีการบำรุงรักษาเพื่อให้อุปกรณ์อยู่ในสภาพดี มั่นคง แข็งแรง ตลอดเวลา มีการพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ เน้นความปลอดภัยของนักเรียนเป็นสำคัญ ส่งผลให้ นักเรียนและผู้ปกครองมีความมั่นใจในการเล่นในสนามกีฬาและสนามเด็กเล่น 4) แหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียนที่ได้รับการพัฒนา ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ สวนผักสวนครัว สวน สมุนไพร บ่อเลี้ยงปลา/บ่อเลี้ยงกบ การแปรรูป/การถนอมอาหาร และการทำปุ๋ยชีวภาพ โดยครู สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างเหมาะสมและมี ประสิทธิภาพ นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง 5) การส่งเสริมความปลอดภัยและการ ป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนให้นักเรียน ได้แก่ การส่งเสริมให้ความรู้ด้านอัคคีภัย แผ่นดินไหว ความปลอดภัยและอุบัติเหตุในโรงเรียน และการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนและชุมชน ทำให้นักเรียนมีความรู้และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

4.2 การประเมินความพึงพอใจ

ตารางที่ 4 สรุปการประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ในภาพรวม

รายการ	N = 163		ระดับ	การผ่านเกณฑ์ประเมิน $\bar{X} \geq 3.51$
	$\bar{X}$	S.D.		
นักเรียนโรงเรียนบ้านดอนไชย	4.86	0.13	มากที่สุด	ผ่าน
ผู้ปกครองนักเรียน	4.85	0.15	มากที่สุด	ผ่าน
ครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.84	0.15	มากที่สุด	ผ่าน
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ ผู้นำชุมชน	4.80	0.15	มากที่สุด	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.84	0.03	มากที่สุด	ผ่าน

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.03) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ทุกเป้าหมายมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยนักเรียนโรงเรียนบ้านดอนไชยมีระดับความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.13) รองลงมา คือ ผู้ปกครองนักเรียน ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.15) ครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.15) และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้นำชุมชน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.15) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ซึ่งดำเนินตามรูปแบบการประเมินทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ผลการประเมินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

1. จากผลการประเมินด้านสถานะแวดล้อม พบว่า ในภาพรวมและรายด้านมีระดับความต้องการจำเป็น/ความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และด้านความต้องการจำเป็น ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันเผด็จ มีชัย ที่พบว่า ผลการประเมินด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อมโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนเปรมติณสูลานนท์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ

มาก ได้แก่ นโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน และการดำเนินการโครงการเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ครู และชุมชน (วันเผด็จ มีชัย, 2559) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินโครงการนี้ โรงเรียนได้สำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นของนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และชุมชน และในการบริหารจัดการศึกษา โรงเรียนได้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมคิด และตัดสินใจ ให้การสนับสนุน ร่วมดำเนินการ ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน รวมทั้งให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้ทำได้โดยการเข้ามามีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและโดยความสมัครใจ บทบาทดังกล่าวนี้ช่วยให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านดอนไชยมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. จากผลการประเมินในด้านปัจจัยเบื้องต้น ในภาพรวมและรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และด้านประมาณที่ได้รับจัดสรร ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของมาแอน ใจตรง ที่ได้ประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านสน คือ ความพร้อมของบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งโดยภาพรวมผ่านเกณฑ์ภาพรวมและทุกประเด็นตัวชี้วัด (มาแอน ใจตรง, 2558) ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานโครงการ โรงเรียนเตรียมความพร้อม โดยการสำรวจความเพียงพอและเหมาะสมด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และการได้รับการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านต่าง ๆ จะทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. จากผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า ในภาพรวมและทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม (Act) ด้านการดำเนินงาน (Do) ด้านการวางแผน (Plan) และด้านการตรวจสอบ ติดตาม (Check) ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการประเมินของ วันเผด็จ มีชัย ที่พบว่าในภาพรวมผลประเมินด้านกระบวนการของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนเปรมติณสูลานนท์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีการวางแผนการดำเนินงานโครงการอย่างชัดเจนสามารถปฏิบัติได้ มีการประชุมปรึกษาหารือและชี้แจงรายละเอียดของระบบการดำเนินงานโครงการ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทุกประเภท (วันเผด็จ มีชัย, 2559) ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนได้วางแผนการพัฒนาโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยได้

แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและการมอบหมายงานให้บุคลากร รับผิดชอบและกำกับติดตามดูแลอย่างชัดเจน การประชุมวางแผน กำหนดแผนงาน ดำเนินกิจกรรมและโครงการ โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง วิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานและจัดทำรายงานเสนอต้นสังกัด โดยใช้กระบวนการ PDCA ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเป็นระบบและเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง ถูกต้อง และมีการติดตาม ตรวจสอบระหว่างการดำเนินงาน หากพบปัญหาสามารถปรับแก้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์เพื่อให้การดำเนินงานโครงการดังกล่าวบรรลุเป้าหมายและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและเป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการครั้งต่อไปได้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้เป็นการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านดอนไชยได้อย่างต่อเนื่อง

4. จากผลการประเมินด้านผลผลิต พบว่า ในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่ได้กำหนดไว้

4.1 โรงเรียนได้พัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมภายในอาคาร สิ่งแวดล้อมภายนอกอาคาร สนามกีฬาและสนามเด็กเล่น แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และการส่งเสริมความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนให้นักเรียนทำให้โรงเรียนมีอาคารเรียนที่มีความมั่นคง ปลอดภัยเหมาะสมแก่การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ภายในโรงเรียนมีความสะอาด ร่มรื่น เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มีศักดิ์ แสงศิลา และเอี่ยมพรพิชญ์ จันทน์แดง ที่ได้รายงานผลการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพ ปีการศึกษา 2555 - 2557 กลุ่มโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิดและการแสวงหาความรู้ ทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ และเพิ่มเติมเอกสารต่าง ๆ ที่หลากหลาย มีห้องจริยธรรมสำหรับจัดกิจกรรม รวมทั้งมีการจัดบรรยากาศภายในห้องที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียน ครู และชุมชนได้เข้าใช้บริการและศึกษาค้นคว้าแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวเพิ่มขึ้น ครูสามารถใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะการปฏิบัติและนำไปใช้ประโยชน์ได้ ทำให้นักเรียนมีความรู้ทักษะด้านวิชาชีพสามารถเลือกกิจกรรมวิชาชีพตามความสนใจ และความถนัดได้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมทักษะวิชาชีพต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีความรู้การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความขยัน อดทน และมีความเสียสละ รู้จักแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ทำให้นักเรียนมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตจากกิจกรรมทักษะวิชาชีพ สามารถนำความรู้ด้านทักษะวิชาชีพไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวตามศักยภาพ ทั้งนี้เพราะผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และชุมชนเห็นความสำคัญของจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและให้ชุมชนมีส่วนร่วมใน

การจัดการศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนบ้านดอนไชยได้รับเลือกให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นต้นแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต และนักเรียนมีผลงานชนะเลิศในการเขียนเรียงความและคำขวัญ เช่น คำขวัญการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มีศักดิ์ แสงศิลา และเอี่ยมพรพิชญ์ จันทน์แดง, 2560)

4.2 ความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ โรงเรียนบ้านดอนไชย ในภาพรวม พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนโรงเรียนบ้านดอนไชย มีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของของ วุฒิชัย วิชญานันต์ ที่พบว่าความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 1 (สภาร) ด้านสภาพแวดล้อม ด้านห้องเรียน ได้แก่ ครูเอาใจใส่นักเรียนทุกคน ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ครูแนะนำวิธีแก้ไขหรือปรับปรุงการทำงานของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะการดำเนินโครงการใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่บริการ 5 หมู่บ้าน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนโรงเรียนบ้านดอนไชย ทั้งด้านการเข้าร่วมประชุม เสนอความคิดเห็น ตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติ ติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ ผลการความร่วมมือร่วมใจและมีส่วนร่วมดำเนินโครงการนี้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้ในการดำเนินโครงการได้จัดกิจกรรมการพัฒนาที่หลากหลาย ครูผู้สอนได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดประสบการณ์ให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ใช้แหล่งเรียนรู้ในการฝึกทักษะการคิด ทักษะการทำงาน ทักษะอาชีพ ทักษะการอ่าน การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทำให้นักเรียนได้เกิดประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติจากแหล่งเรียนรู้จริง มีความสุข สนุกสนาน สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการระดับมากที่สุด (วุฒิชัย วิชญานันต์, 2559)

องค์ความรู้ใหม่

การประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
อย่างมีคุณภาพ โรงเรียนบ้านดอนไชย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านดอนไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เป็นการดำเนินงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยร่วมกันพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในอาคาร ได้แก่ อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติ การวิทยาศาสตร์ ห้องวิชาการ/ห้องศาสตร์พระราชฯ ห้องพักรู้/ห้องธุรการ ห้องสมุด ห้องคุณธรรมจริยธรรม ห้องพยาบาล อาคารอเนกประสงค์ ห้องน้ำห้องส้วม บ้านพักรู้ และโรงน้ำดื่ม สิ่งแวดล้อมภายนอกอาคาร ได้แก่ รั้วโรงเรียน ถนนภายในโรงเรียน การจัดการขยะภายในโรงเรียน การซ่อมแซมท่อระบายน้ำ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ต้นไม้ในโรงเรียน/ต้นไม้พุดได้ และป้ายคำเตือนต่าง ๆ สนามกีฬาและสนามเด็กเล่นที่ได้รับการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ สวนผักสวนครัว สวนสมุนไพร บ่อเลี้ยงปลา/บ่อเลี้ยงกบ การแปรรูป/การถนอมอาหาร และการทำปุ๋ยชีวภาพ และการส่งเสริมความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนให้แก่ นักเรียน ผลการประเมินโครงการในภาพรวมด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตโครงการ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจต่อโครงการมากที่สุด ดังนั้นการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ผู้ที่เกี่ยวข้องควรมี

การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และครูผู้สอนควรออกแบบการเรียนการสอนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมและสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้สำหรับนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติตามสภาพจริงและปลูกฝังนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ นักเรียน สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับหัวข้อการประเมินครั้งต่อไป ควรศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนและการใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละประเภทในการจัดการเรียนรู้โดยทำเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และควรพัฒนารูปแบบการพัฒนา การนิเทศและการประเมินผลการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. (2551). คู่มือการอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน. นนทบุรี: สำนักกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานที่เกี่ยวข้องกับจุดเน้นเชิงนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2562 จาก <http://www.moe.go.th/moe/upload/news20/FileUpload/49146-9526.pdf>
- ธเนศ ขำเกิด. (ม.ป.ป.). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2562 จาก <http://www.nan2.go.th/UserFiles/File/best.doc>
- มาแอน ใจตรง. (2558). รายงานการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านสนกลาง. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2562 จาก <http://www.sesao.go.th/web57/userfiles/files/%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B9%83%E0%B8%88%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%87.pdf>
- มีศักดิ์ แสงศิลา และเอื้อมพรพิชญ์ จันทน์แดง. (2560). รายงานโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพผู้เรียนกลุ่มโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 4. มหาวิทยาลัยเพชรบูรณ์.
- โรงเรียนบ้านดอนไชย. (2561). แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2562. เชียงราย: โรงเรียนบ้านดอนไชย.

- วัชรศักดิ์ วุฒิวิชญานันต์. (2559). ความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 1 (สถาวร) สังกัดเทศบาลบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันเพ็ญ มีชัย. (2559). การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนเปรมติณสูลานนท์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2562 จาก <http://www.ptn-school.ac.th/?name=research&file=readresearch&id=3>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการใช้วัดกรรมในการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริหารโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำราญ มีแจ้ง. (2558). การประเมินโครงการทางการศึกษา: ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Stufflebeam, D.L. & Coryn, C. L. S. (2014). Evaluation Theory, Models, and Applications. (2nd Edition). New York : Wiley.